

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 550-1922)

Originalt emne

Begravelsesvæsen

Begravelsesvæsen/Kirkegaarde

Foreninger

Foreninger/Bevæsterforeninger

Næringsvæsen

Næringsvæsen/Forskellige Næringsdrivende

Rets- og Politivæsen

Rets- og Politivæsen/Politivedtægt

Vedtægter

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 14. september 1922](#)
- 2) [Byrådsmødet den 30. november 1922](#)
- 3) [Byrådsmødet den 15. februar 1923](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 14. september 1922 - side 10

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 550-1922)

Indstilling fra Kirkegaardsbestyrelsen angaaende Anlæg af den ny Kirkegaard.

Fra et Mindretal, Borgmesteren og A. Bitsch, forelaa følgende Indstilling:

I.

"Da Kirkegaardsbestyrelsen i Byraadets Møde den 25. November 1920 fik det til Anlæg af en ny Kirkegaard udsete Areal mellem Silkeborg og Viborg Landeveje stillet til Raadighed, var det en Forudsætning, at man gennem Stadsgartneren og Overgraveren skulde lade udarbejde et Udkast til Kirkegaarden, der da skulde forelægges Byraadet til Godkendelse.

Der foreligger nu to saadanne Udkast, af hvilke Kirkegaardsbestyrelsen mener, at det som Forslag II betegnede bør foretrækkes. Men samtidig med, at Planerne forelægges Byraadet, har et Flertal indenfor Kirkegårdsbestyrelsen rettet vedlagte Henstilling til Byraadet om, at Planlæggelsen af den ny Kirkegaard udbydes i Konkurrence, der skulde staa aaben for Fagfolk fra hele Landet.

Mindretallet mener imidlertid ikke at kunne slutte sig hertil dels under Hensyn til det ved den sidste Kirkegaardskonkurrence opnaaede tvivlsomme Resultat, dels af Hensyn til det til en saadan Konkurrence nødvendig medgaaende Spild af Tid og den ret betydelige Bekostning, hvorfor det indstiller til Byraadet at godkende det foreliggende Udkast, Forslag II, og bemyndige Kirkegaardsbestyrelsen til at arbejde videre paa dette Grundlag.

Fra 2 Medlemmer (Bruun Rasmussen og

A. Mørup) forelaa følgende Indstilling:

II.

Da Anlægget af en stor Kirkegaard i en By som Aarhus er et Foretagende, der ikke blot koster mange Penge, men tillige kræver en mangesidig Indsigt hos dem, der skal udarbejde Planen, foreslaar undertegnede Medlemmer af Kirkegaardsbestyrelsen, at Byraadet, forinden det tager Stilling til de foreliggende skitsemaessigt udarbejdede Forslag, udskriver en Konkurrence, ved hvilken nye Synspunkter for Kirkegaardsanlæg eventuelt vil komme til at foreligge, idet der indenfor Begravelsesvæsenet i de sidste Aar er sket en betydelig Udvikling baade i æstetisk og teknisk Henseende, og man saaledes maa antage, at der gennem en Konkurrence vil kunne fremkomme værdifulde Ideer for et nyt Kirkegaardsanlæg i Aarhus.

En saadan Konkurrence bør da staa aaben for alle, og følgende Præmier foreslaas udbetalt til de 3 efter Bedømmelsens Skøn bedst egnede Forslag.

Første Præmie: 2000 Kr.

Anden -: 1200"

Tredie -: 800"

De nærmere Regler for Konkurrencen udarbejdes af Kirkegaardsbestyrelsen, dog at Fristen for Indlevering af Forslagikkemaa overskride 3 Maanedersdagen efter Konkurrencens

Udskrivning.

Endelig forelaa fra F. L. Østrup følgende Erklæring:

Ogsaa jeg undertegnede kan slutte mig til ovenstaaende, tillader mig dog at udtale, at omtrent det samme vistnok kunde opnaas ved at faa en anerkendt dygtig Fagmand med Erfaring angaaende Anlæg af Kirkegaarde til kritisk at gennemgaa det foreliggende Forslag."

Formanden forelagde Sagen. I November Maaned i Fjor blev der af Byraadet stillet et Areal Vest for Byen til Raadighed for Kirkegaardsbestyrelsen til Anlæg af en Kirkegaard. Arealet var begrænset af Silkeborg Landevej, Aaby Skel, Viborg Landevej og Ringgaden.

Byraadet besluttede ligeledes at henstille til Kirkegaardsbestyrelsen at anmode Overgraveren og Stadsgartneren om at fremkomme med en Skitseplan, der kunde forelægges for Byraadet. En Tid efter fremkom de to Mænd med en Plan I, som Kirkegaardsbestyrelsen fandt meget tiltalende, men mente dog, at enkelte Ting kunde udnyttes noget bedre, hvorefter de samme Mænd udarbejdede den foreliggende Plan II, hvortil knyttede sig Plan III, som var det samme Arbejde med indlagte Højdekurver. Arealet havde en Størrelse af 44 ha, men heraf laa 3 ha langs Silkeborg Landevej for lavt, hvorfor man paatænkte at sælge det til Villabebyggelse eller maaske senere fylde det op. Der blev saa til Rest 41 ha, og efter dem foreliggende Plan skulde heraf udlægges til Veje og Gange ca. 31 %, til Beplantering 26 % og til Gartneranlæg 3 %. Ved Viborg Landevej laa Transformatorstationen, og for ikke at faa selve Kirkegaarden for tæt til denne, havde man tænkt her at anlægge Gartneri paa begge Sider af den, saa der blev et symmetrisk Anlæg. Til Plads for Bygninger paaregnedes $\frac{1}{2}$ % af Arealet, til Græsarealer 6 %, og der blev da til Rest 32 % til Gravsteder, hvilket kunde give ca. 45000 Normalgravsteder. For Tiden begravedes ca. 1000 aarlig, og det vilde derfor vare adskillige Aar med en Belægning i første Omgang. Det var dog ikke Meningen at tage hele Arealet ind med det samme, idet ca. Halvdelen var tænkt som en 1. Del af Planen. Indgangen til Kirkegaarden vilde blive ved

Viborg Landevej, hvor denne skulde støde sammen med den paatænkte Ringgade, ca. 450 m fra den nuværende botaniske Have. Hele Planen var beregnet at ville koste 260000 Kr. foruden Kloakering og Dræning. - Der kunde nu rejses det Spørgsmaal, om det var nødvendigt at anlægge en saadan Kirkegaard, og Taleren kunde da oplyse, at den gamle Kirkegaard under normale Forhold højst kunde vare 2 Aar, og skulde der komme en Epidemi som for et Par Aar siden, vilde der kun være Plads i 1 ½ Aar, saa det var paa høje Tid at gaa i Gang med Arbejdet. Som det fremgik af de to Indstillinger, var der ikke fuldstændig Enighed indenfor Kirkegaardsbestyrelsen. Angaaende den foreslaaede Konkurrence vilde Taleren pege paa, at Byen i 1906 lod udbyde til Konkurrence Planlæggelse af en Kirkegaard Syd for Byen; men de Planer, som da kom frem, var alt andet end tiltalende. Senere lod Byraadet nye Planer udarbejde, og de var heller ikke smukke, idet man f. Eks. fra et Sted kunde overse de fleste Grave. Men en moderne Kirkegaard maatte være saaledes beplantet, at der dækkedes over de store Arealer, saa man ikke fik Indtryk af Massebegravelser, og dette Princip var fulgt i den foreliggende Plan. De af Flertallet foreslaaede Præmier vilde vist ogsaa blive for smaa, hvis man skulde have de bedste Kræfter til at deltage i Konkurrencen. Der var ogsaa fra en enkelt Side foreslaaet, at

1. Præmietageren tillige skulde være Overleder ved Anlæggelsen, og det kunde der være nogen Konsekvens i, men der var næppe Tvivl om, at det saa blev meget dyrere, og maaske kunde man saa heller ikke som paatænkt anlægge Halvdelen først. I det hele taget havde Byen ikke haft meget ud af de tidligere Konkurrencer, idet det altid havde været nødvendigt at lade Kommunens Teknikere omarbejde de vedtagne Planer, og naar der nu forelaa en fuldtud fyldestgørende Plan, udarbejdet af Byens egne Mænd, vilde Taleren meget anbefale at vedtage denne.

A. Mørup betonedes, at det foreliggende Projekt var saa stort, at det maaske, naar man tog det hele med, vilde komme til at staa Byen i 1 Mill. Kr. En Del af Kirkegaardsbestyrelsen havde derfor ment, at ved et saa stort Anlæg var det forsvarligt at udbyde til en Konkurrence for at faa det bedste frem. Det foreliggende Projekt maatte dog siges at være ganske udmærket, og Taleren var ikke i Stand til at foreslaa noget bedre; men derfor var det ikke helt sikkert, at det var det bedst mulige. Terrænet var noget vanskeligt, idet det skraanede ret stejlt ned mod en Slugt i Midten, saa der vilde blive en Del tekniske Vanskeligheder; men samtidig var det en Opgave, som Kirkegaardsarkitekter med stor Interesse vilde forsøge at løse. Derfor havde man foreslaaet at udbyde en Konkurrence blandt de teknisk

Sagkyndige paa dette Omraade, og de foreslaaede Præmier tillige med Udgiften til Bedømmelse o. l. vilde vel beløbe sig til ca. 5000 Kr. eller 5 % af den antagelige Udgift. Muligvis vilde man ikke helt ud kunne slutte sig til et enkelt Projekt, men der kunde maaske komme gode nye Tanker frem, der kunde udnyttes, muligvis i Forbindelse med det foreliggende Forslag. Man kunde næppe forlange, at Byens Embedsmænd altid skulde være paa Højde med det allernyeste, og ved en Konkurrence fik man alt frem. Hvis der blev en Frist paa 3 Maaneder for Konkurrencen, kunde Spørgsmaalet vel være afgjort ved Nytaarstid, og saa kunde Jordarbejderne for en Del udføres i de sidste Vintermaaneder. Taleren vilde derfor foreslaa, at man tager denne Chance med for eventuel Forbedring af det foreliggende Projekt ved at udskrive en Konkurrence efter de Regler, som var anført i Indstillingen.

Formanden oplyste, at 2. Del af Projektet næppe kom frem de første 10 Aar, og m. H. t. det vanskelige Terræn, saa var Hovedfærdselsvejene efter Forslaget tænkt paa en saadan Maade, at de kostede mindst muligt at anlægge. De to Embedsmænd havde ganske vist ikke tidligere anlagt Kirkegaarde, men de havde antagelig gennem Tidsskrifter o. l. gjort sig bekendt med det nyeste paa dette Omraade. M. H. t. Konkurrencen kunde man næppe vente at faa den afsluttet i den af Hr. Mørup nævnte Tid, og det var rart at komme i Gang snarest, da man ellers skulde afskedige en Del Folk. Naturligvis maatte dette Moment her spille en mindre Rolle, men som Tiderne var, skadede det ikke at tage dette i Betragtning ogsaa.

H. P. Christensen erkendte, at der maatte gøres noget for at skaffe mere Begravelsesplads. Det foreslaaede Areal var ganske vist meget stort, nemlig 70 Td. L.; men naar man gik frem paa den Maade, at man foreløbig nøjedes med at indtage ca. Halvdelen, kunde man jo se Tiden an for Restens Vedkommende, idet man maatte haabe paa, at Krematoriet, som nu snart var færdigt, i nogen Grad vilde aflaste Kirkegaardene. Skulde det derfor vise sig, at der af den Grund ikke blev Brug for hele Arealet, kunde der jo senere tages anden Bestemmelse om Resten. Taleren syntes heller ikke, at de Erfaringer, man havde gjort m.

H. t. Konkurrencer, indbød til at fortsætte dermed, og ikke mindst den sidste havde været Genstand for stærk Kritik. Den foreliggende Plan var udarbejdet saa godt, at det var tvivlsomt, man fik noget bedre frem ved en Konkurrence, og de foreslaaede Præmier var vist ogsaa for smaa, hvis man skulde have virkelig kompetente Folk til at give Tilbud, for der

var ikke saa ringe Udgifter forbundne dermed for de paagældende. En anden Sag var det selvfølgelig, hvis den sejrende i Konkurrencen blev Leder af Anlægget; men det vilde sikkert blive alt for kostbart. Taleren vilde dog gerne pege paa en enkelt Ting. Efter Forslaget blev der kun godt 30 % til Gravsteder, og Taleren vilde henstille til Kirkegaardsbestyrelsen, om der ikke var Mulighed for at udnytte Arealet lidt stærkere til Begravelsespladser og saa spare lidt paa Beplantningen, saa den første Halvdel kunde være lidt længere; saa kunde man i en Del Aar udnytte det øvrige Areal til Udlejning til Landbrug. Det var selvfølgelig en Nydelse at se paa en smukt beplantet Kirkegaard, mén paa den anden Side matte man ogsaa sé paa Udnyttelsen af Jorden. Taleren vilde altsaa anbefale at vedtage Planen i den foreliggende Skikkelse uden at gaa til nogen Konkurrence og vilde samtidig henstille til Bestyrelsen at fremskynde Arbejdet saa meget som muligt paa Grund af den store Arbejdsløshed.

Formanden svarede hertil, at saafremt Planen blev vedtaget nu, skulde der hurtigst muligt komme en Arbejdsplan frem, saa Arbejdet kunde blive paabegyndt. M. H. t. Udnyttelsen af Arealet kunde Taleren oplyse, at paa nordre Kirkegaard var der udlagt 52 % af Jorden til Veje og Beplantning, og man var enig om, at der var for lidt Beplantning, hvorfor man her havde foréslaaet 10 % mere. Hvis det kunde formindskes uden at skade, vilde det blive gjort; men selv om der beplantedes lidt rigeligt nu, kunde det eventuelt senere tages ind til Gravsteder og sikkert blive betalt godt.

M. Brammer havde forstaaet Hr. Mørup saaledes, at han var særdeles tilfreds med det foreliggende Forslag, men at man altid kunde tænke sig noget endnu bedre, og som Regel vilde der ved en Konkurrence komme forskellige Idéer frem, dér kunde anvendes. Taleren fandt dog det foreliggende Projekt saa smukt og tiltalende, at man vanskeligt kunde tænke sig noget bedre, og at overdrage Anlægget af Kirkegaarden til en fremmed vilde være urimeligt, naar Kommunen selv havde saadanne Kræfter til Disposition. Men Taleren vilde spørge de Herrer, som arbejdede med Sagen, om der her i Danmark fandtes særlig sagkyndige Folk paa dette Område, for hvis der fandtes en saadan Ekspert, vilde der maaske være Mulighed for at forelægge Planen for vedkommende og høre hans Mening derom. Det var nærmest en Mellemsag, som maaske kunde tilfredsstille til begge Sider, og det kunde vel ogsaa gøres ret hurtigt.

A. Mørup skulde ikke benægte, at man havde gjort sørgelige Erfaringer ved tidligere Konkurrencer, men derfor burde man næppe helt afskaffe saadanne. Taleren havde ikke

tænkt sig, at 1. Præmietageren skulde lede Arbejdet, men nærmest, at eventuelle nye Idéer kunde indarbejdes i det foreliggende Forslag. Angaaende Udnyttelsen af Arealet var det vist den bedste Fordeling med 1/3 til Beplantning, 1/3 til Veje og Gange og 1/3 til Gravsteder. Men det kunde eventuelt ændres lidt senere.

J. Chr. Møller konstaterede, at hele Kirkegaardsbestyrelsen var enig om, at det var et godt Forslag, der forelaa, og derfor maatte en Konkurrence synes mindre nødvendig, idet de, der ønskede en saadan, jo ikke i nogen Maade kritiserede Forslaget eller udtalte Ønsker om Ændringer deri. Ved en Konkurrence kunde man jo nok være heldig og finde en eller anden ny Enkelthed, der kunde bruges, men man kunde ogsaa være uheldig, og helt at undgaa at tage Hensyn til en Konkurrence kunde man næppe, saa var Pengene i hvert Fald helt spildt. Ved de fleste af Byens Konkurrencer havde Embedsmændene bagefter maattet lave Planerne om. De foreslaaede Præmier var ogsaa for smaa, hvis man skulde have virkelig dygtige Folk til at deltage; dertil kom, at man ogsaa skulde have en Bedømmelseskommité, og det var vist ikke let at finde Ekspertter til en saadan, saa det vilde nærmest blive Kirkegaardsbestyrelsen selv, der kom til at bedømme Arbejderne.

Taleren vilde dog gerne slaa fast, at selv om man ikke tog en Konkurrence her, betød det ikke, at man for evigt vilde afskaffe disse. Det var en Selvfølge, at Forslaget om en Konkurrence skyldtes Hr. Mørups store Interesse for Sagen, men Taleren vilde alligevel i dette Tilfælde, som Forholdene laa, opfordre Hr. Mørup til at tage Forslaget tilbage.

K. Moustén fastslog, at alle var enige om, at en Konkurrence vilde fordyre Planen, trække Arbejdet ud og næppe fremskaffe noget bedre end det foreliggende. Taleren vilde derfor støtte Forslaget om, at der ikke afholdes Konkurrence.

Marius Geertsen syntes, at den nuværende Kirkegaard efterhaanden var bleven meget smuk, og det skyldtes Byens Embedsmænd, som i Tidens Løb var blevet virkelige Ekspertter paa dette Omraade. Naar der nu forelaa et Projekt til en ny Kirkegaard, udarbejdet af de samme Mænd, og man fra alle Sider var overordentlig tilfreds med det, var der ikke stor Anledning til at ofre mange Penge til en Konkurrence. Denne Kirkegaard skulde bruges igen 40 Aar, og Planen vilde vel nok igennem saa lang Tid undergaa enkelte Forandringer; men det var i hvert Fald naturligt, at de Mænd, som gennem mange Aar skulde være med i dette Arbejde, ogsaa kom til at anlægge Kirkegaarden efter deres eget Projekt. Skulde de arbejde efter et fremmed Projekt, kunde de umuligt gøre det med samme Kærlighed og Forstaaelse. Naar et andet Projekt tillige vilde blive dyrere, vilde det

dog være rimeligt at antage det foreliggende, som alle var udmærket tilfreds med.

A. Mørup kunde ikke godt tage Forslaget tilbage, da der var flere om at stille det. Taleren kunde maaske personlig være tilfredsstillet med det Forslag, som Dr. Brammer nævnte, at faa en Ekspert til at udtale sig om den foreliggende Plan.

Formanden: Kender De en saadan Ekspert, for jeg kender ingen?

A. Mørup kendte heller ingen og vilde saa tage Forslaget tilbage for sit eget Vedkommende.

Formanden vilde saa afstemme om Mindretallets Forslag, som Hr. Mørup nu havde tiltraadt, hvorved det var blevet et Flertalsforslag, og hvis det vedtoges, vilde deraf følge, at de samme to Mænd gik i Gang med at udarbejde den egentlige Arbejdsplan.

Mindretallets Indstilling (I) vedtoges.

Uddrag fra byrådsmødet den 30. november 1922 - side 14

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 550-1922)

Andragende fra Beværterforeningerne om yderligere Udsættelse af Fristen for Beværtningslokalernes Indretning efter Sundheds- og Politivedtægtens Forskrift.

Fra Sundhedskommissionen forelaa følgende Forslag :

"Tilbagesendes med Bilag tjenstligst Aarhus Byraad med Bemærkning, at man kan anbefale, at Bestemmelserne i § 67 i Politivedtægten for Aarhus Købstad ændres paa følgende Maade: Afsnit III sidste Stykke affattes saaledes: "Skal et Lokale, der benyttes til Beværtning, overgaa til en ny til Næringen berettiget Bruger, kræves ligeledes Gennemførelse af denne Vedtægts Bestemmelser."

Resten udgaar.

Afsnit V sidste Stykke udgaar.

Bestemmelserne i denne Paragraf vil herefter være saaledes, at de nuværende Indehavere af Beværtningslokaler vedblivende kan drive Beværtning i Lokalerne, dog saaledes at Politiet og Sundhedskommissionen kan skride ind i Henhold til Afsnit V første Stykke,

medens Lokalerne, naar der skiftes Indehaver, skal bringes i Overensstemmelse med Bestemmelserne i nævnte Paragraf og godkendes af Politiet og Sundhedskommissionen.
"

K. P. Salling erindrede om, at Beværterne i Fjor fik Udsættelse 1 Aar, men Forholdene var ikke meget ændrede siden, og hvis Bestemmelsen skulde gennemføres nu, vilde det gøre en Del Beværtere brødløse. Sundhedskommissionen havde af den Grund foreslaaet denne Ændring.

Indstillingen vedtoges.

Uddrag fra byrådsmødet den 15. februar 1923 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 550-1922)

Skrivelse fra Justitsministeriet angaaende Forslag til en Ændring af Politivedtægtens § 67.

Justitsministeriet finder intet at erindre mod Ændringsforslaget til Afsnit III, men nærer Betænkelighed ved den foreslaaede Udeladelse af Afsnit V, hvorimod Ministeriet vil være villigt til at meddele Stadfæstelse paa en Ændring af dette Afsnit, hvorefter der til 2. Stykke tilføjes: "dog at Politimesteren og Sundhedskommissionen for disse Lokalers Vedkommende kan lempe Fordringerne i hvert enkelt Tilfælde, saa længe intet Brugerskifte finder Sted."

Den af Ministeriet foreslaaede Form var tiltraadt af Sundhedskommissionen og Politimesteren.

Tiltraadtes.

